

SNM-Múzeum bábkarských kultúr a hračiek, hrad Modrý Kameň (1964 – 1995)

Úsilie o založenie múzea v tomto regióne súviselo s využitím klasicistického kaštieľa v Dolnej Strehovej a jeho vlastníkmi - šľachtickej rodiny Madáchovcov (od 14. storočia). Najvýznamnejším členom rodiny bol maďarský spisovateľ slovenského pôvodu Imre Madách (*1823 – † 1864). Jeho potomkovia prišli o majetok a kaštieľ sa stal do roku 1948 majetkom súkromnej spoločnosti, neskôr prešiel do vlastníctva obce. V roku 1963 bol kaštieľ zapísaný do zoznamu nehnuteľných pamiatok Stredoslovenského kraja a plánovala sa jeho generálna oprava.

Oslavy 100. výročia smrti I. Madácha boli podnetom na obnovu objektu a zriadenie pamätnej izby. Z nej neskôr vzniklo Literárne múzeum Imricha Madácha a bolo súčasťou Fil'akovského múzea. Nová územná reorganizácia štátnej správy v roku 1968 ovplyvnila existenciu múzea. Zriaďovateľom sa stal Odbor školstva a kultúry ONV a múzeum sa premenovalo na Okresné literárne múzeum vo Veľkom Krtíši. Novú expozíciu ale sprístupnilo už ako Okresné vlastivedné múzeum. Sídлом múzea sa v roku 1991 stali priestory barokového kaštieľa.

Kaštieľ v Modrom Kameni bol postavený na časti zrúcaniny pôvodného gotického hradu z polovice 12. storočia. Jeho vlastníkmi bol až do polovice 19. storočia významný uhorský rod Balašovcov (Balassa). Ďalším majiteľom sa stal gróf Anton Forgáč (Forgách) a jeho dcéra Gabriela Almáši (Almássy). Modrý Kameň opustili v roku 1923 a nehnuteľnosti sa dostali do správy štátu. Do konca 80. rokov 20. storočia v ňom sídlili rôzne úrady a inštitúcie. Vlastivedné múzeum vo Veľkom Krtíši so sídlom v Dolnej Strehovej sa definitívne nasťahovalo do hradu v roku 1991 a v tunajšej kaplnke sprístupnilo svoju prvú výstavu sakrálnych malieb. V regióne existovalo niekoľko múzeí, ktoré už dokumentovali oblasť Novohradu a Hontu. V roku 1996 sa preto profilácia múzea rozšírila aj o bábkoherectvo. Múzeum začalo pôsobiť s názvom Múzeum bábkarských kultúr a hračiek na Slovensku. Ešte v tom istom roku sa stalo súčasťou Senohradského kultúrneho centra vo Veľkom Krtíši a jeho zriaďovateľ Krajský úrad v Banskej Bystrici ho premenoval na Senohradské múzeum. O rok neskôr ešte zmenil názov na Hontiansko-novohradské múzeum bábkarských kultúr a hračiek. Vzhľadom na odborné zameranie a špecializáciu múzea (múzejná dokumentácia bábkarských kultúr a hračiek) Ministerstvo kultúry SR v roku 1998 múzeu opäť priznáva názov Múzeum bábkarských kultúr a hračiek, hrad Modrý Kameň.

Rozhodnutím MK SR sa Múzeum bábkarských kultúr a hračiek, hrad Modrý Kameň stalo od 1. júla 2002 špecializovaným múzeom Slovenského národného múzea. Zbierkový fond múzea dokumentuje divadelnú kultúru Slovenska 20. storočia.

Fond SNM- Múzeua bábkarských kultúr a hračiek v Modrom Kameni je nekompletný a fragmentárny, obsahuje len niektoré dokumenty k činnosti svojej inštitúcie z rokov 1964 – 2000.

Viac pozri in:

Elena Machajdíková: Sprievodca po Archíve Slovenského národného múzea, Bratislava 2008.

Dostupné v predajniach SNM v Bratislave na Vajanského nábr. č. 2 a Žižkovej ul. č. 16.